

УДК 330.101.332

І.А. ОСТРОВСЬКИЙ канд. екон. наук, Харківська національна академія міського господарства

С.Б. ТИМОФІЄВА, Харківська національна академія міського господарства

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ

Досліджено деякі аспекти формування механізму підвищення конкурентоспроможності регіону як найважливішого пріоритету державної регіональної політики. Дослідження теоретико-методологічних засад формування механізму підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Some aspects of the mechanism of increasing the competitiveness of the region as the most important priority of regional policy. Investigation of theoretical and methodological principles of forming mechanism of increasing the competitiveness of regions.

В сучасних умовах функціонування ринкової економіки особливої актуальності набувають питання регіонального розвитку, що пов'язані із необхідністю досягнення кожним регіоном держави високого рівня конкурентоспроможності.

Міжрегіональна конкуренція, на сьогодні, не є предметом спеціального державного регулювання, незважаючи на свою надзвичайну актуальність.. Відсутність комплексного підходу до формування та реалізації механізму підвищення конкурентоспроможності регіону призводить до неефективного використання конкурентних переваг, появи значних регіональних асиметрій у рівнях конкурентоспроможності регіонів держави, зниження їх економічної безпеки, рівня людського розвитку тощо.

Формування механізму підвищення конкурентоспроможності регіону має стати найважливішим пріоритетом державної регіональної політики. Це зумовлює необхідність наукового вивчення питань, пов'язаних із формуванням механізму підвищення конкурентоспроможності регіонів держави на основі існуючих фундаментальних досліджень та синтезу вітчизняного і світового досвіду.

Окремі елементи механізму підвищення конкурентоспроможності регіонів держави висвітлені у працях таких вчених, як Л. Антонюк, В. Базилевич, П. Беленький, Є. Бойко, З. Борисенко, П. Бубенко, В. Василенко, В. Геєць, Б. Данилишин, М. Долішній, С. Дорогунцов, З. Герасимчук, Я. Жаліло, С. Злупко, Б. Кваснюк, М. Козоріз, А. Костусев, Н. Мікула, В. Мунтіян, С. Пирожков, С. Писаренко, Л. Семів, В. Сенчагов, А. Сухоруков,

О. Шнипко, Ф. Фатхутдінов, А. Юдановта інші.

Не вирішено деяких проблем, що пов'язані з формуванням механізму підвищення конкурентоспроможності регіону, а саме змістовна характеристика конкурентоспроможності регіону, механізм формування конкурентного середовища держави, правове регулювання конкурентних відносин регіонів держави, оцінка рівнів їх конкурентоспроможності та економічної безпеки, обґрунтування методичних підходів до вибору регіональної політики підвищення конкурентоспроможності регіону, розробка інноваційної стратегії підвищення його конкурентоспроможності, формування інфраструктури інноваційного розвитку регіону.

Вирішення цих проблем вимагає комплексного дослідження теоретико-методологічних засад формування механізму підвищення конкурентоспроможності регіону, обґрунтування економічного змісту понять: «конкурентоспроможність національної економіки» – здатність країни утримувати певну позицію у світовій економіці, що базується на сукупності цілеспрямованих дій стратегічного характеру бізнесу й уряду, які спрямовані на підвищення продуктивності виробництва і розвиток ринкової інфраструктури, накопичення інноваційного потенціалу, забезпечення макроекономічної стабільності, підвищення рівня життя громадян; «конкурентоспроможність регіону», під яким розуміються можливості регіону забезпечити конкурентні переваги у продуктивному використанні ресурсів та благ задля підвищення людського розвитку не порушуючи економічної безпеки інших регіонів та країни в цілому шляхом суперництва; «конкурентне середовище регіонів держави», яке представляє собою сукупність відносин щодо взаємодії регіонів, кожен із яких веде конкурентну боротьбу за ресурси та умови одержання благ задля безпечного розвитку та інтеграції у єдиний простір держави; «конкурентні переваги регіону», під якими розуміється сукупність цінностей (ресурсів та благ), наявність та реалізація яких надає регіону переваги порівняно з іншими; «механізм підвищення конкурентоспроможності регіону», який представляє цілісну структурно-функціональну систему зв'язків між окремими елементами, регулювання їх взаємодії з метою підвищення конкурентоспроможності регіону.

Важливе значення в підвищення конкурентоспроможності регіонів має організаційно-економічний механізм, елементами якого є державне регулювання конкурентоспроможності регіонів; оцінка конкурентоспроможності регіону та його економічної безпеки; регіональна політика підвищення конкурентоспроможності регіону, який на відміну від існуючих, дозволяє диференційовано підійти до вибору напрямів підвищення конкурентоспроможності регіону залежно від рівня його безпечного розвитку. Механізм інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону, передбачає вибір пріоритетних напрямів та визначення джерел інвестування, вибір інвестора, вибір інструментів інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону, застосування якого дозволить регіонам держави на конкурсних засадах пропонувати проекти, спрямовані

на ефективне використання та розвиток їх інноваційного потенціалу, прогнозувати обсяги інвестування. Методичний підхід до оцінки рівня конкурентоспроможності регіону, дозволяє, шляхом оцінки передумов (конкурентних переваг) підвищення конкурентоспроможності регіону, оцінити результати (людський розвиток, зовнішньоекономічну відкритість) підвищення конкурентоспроможності регіону та на цій основі визначити регіональні асиметрії у їх рівнях та безпечний розвиток кожного регіону держави; дозволяє, враховуючи диференціацію у рівнях конкурентоспроможності регіонів, визначити орієнтири їх безпечного розвитку.

До основних напрямів підвищення конкурентоспроможності регіону можна віднести: -розробку парадигми міжрегіональної конкуренції, яка ґрунтується на розвитку добросовісної конкуренції між регіонами за ресурси та блага та передбачає нарощення їх конкурентних переваг, результатом реалізації яких є забезпечення високого рівня людського розвитку та економічно безпечний розвиток інших регіонів; -визначення основними елементами конкурентного середовища регіонів, ресурси та блага, які виступають об'єктом конкурентної боротьби; чітке визначення умов ведення конкурентної боротьби регіонів й взаємодію органів регулювання конкурентоспроможності регіонів; -класифікація інструментів регулювання конкурентних відносин регіонів держави за ознаками напрямом впливу, рівнем конкурентоспроможності, змістом, інтенсивністю конкуренції. Особливість даного підходу полягає в тому, що він дозволяє диференційовано підійти до вибору різних видів інструментів залежно від рівнів конкурентоспроможності регіонів та зменшити регіональні асиметрії у рівнях конкурентоспроможності, які переходять допустимо граничні межі безпеки їх розвитку; -впровадження організаційної структури управління процесами підвищення конкурентоспроможності регіону, яка передбачає розширення функції Ради конкурентоспроможності України шляхом зміни її статусу з неурядової громадської організації в державний орган управління процесами підвищення конкурентоспроможності регіону та організації в рамках місцевого органу влади Департаменту з питань підвищення конкурентоспроможності регіону; -впровадження нового підходу до вибору інноваційної стратегії підвищення конкурентоспроможності регіону, який на відміну від існуючих, дозволить визначити рівень використання інноваційного потенціалу регіонів; -розвивати й удосконалювати інфраструктуру інноваційного розвитку регіону, яка на відміну від існуючих, дозволяє враховувати рівень інноваційного потенціалу регіону.

Список літератури: 1. *Бондаренко І.С.* Конкурентоспроможність як економічна категорія / *І.С. Бондаренко* // Організація самодостатності промислового регіону: проблеми ринку, економіки бізнесу. – 2007. – С. 88-92. 2. *Бакалінська О.О.* Організаційно-правові засади захисту економічної конкуренції в Україні: Монографія. – К.: КНТЕУ, 2005. – 190 с. 3. *Манів З.О., Луцький І. М., Манів С.З.* Регіональна економіка: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – С.562. 4. Конкурентоспроможність економіки України: Стан і перспективи підвищення / За ред. *І.В. Крюкової*. -К.: Основа, 2007. - 154 с. 5. *Костусев О.*

Актуальні проблеми конкурентної політики в Україні // Конкуренція– 2006. – №4. – С. 20-25.

Надійшла до редколегії 12.11.10